

การยกระดับและเพิ่มรายได้ภาคการเกษตรของเกษตรกรชาวสวนยางพารา ในพื้นที่ ตำบลบักดอง อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ

Enhancement and Income Increase in the Agricultural Sector of Rubber Farmers

ภิญญาพัชญ์ บุทธิจักร¹, ลัดดา วงศ์แสง², รัญธิดา สุธาคง³, วนิดา พวงมะลิ⁴,
อลงกต แพนสนิท⁵, ปราบรณนา มะลิไทย⁶

¹ นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ อีเมล : Phinyaphat908@gmail.com

² นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ อีเมล : stu6512866118@sskru.ac.th

³ นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ อีเมล : stu6512866217@sskru.ac.th

⁴ นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ อีเมล : stu6512866218@sskru.ac.th

⁵ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

อีเมล: alonggote4@hotmail.com

⁶ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

อีเมล: prathana.m08@gmail.com

Received: 19-03-2025; Revised: 27-04-2025; Accepted: 29-04-2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อได้ทราบถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยกระดับและการเพิ่มรายได้ภาคการเกษตรของเกษตรกรชาวสวนยางพารา ในเขตพื้นที่ ตำบลบักดอง อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ โดยใช้สูตรของผู้วิจัยใช้วิธีการคำนวณจากสูตรของ Yamane (1937) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และกำหนดความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 0.05 สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมุติฐาน ทดสอบความสัมพันธ์ โดยใช้สถิติค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบ Pearson's Correlation Coefficient และทดสอบสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณด้วยสถิติ Multiple Regression Analysis

ผลการวิจัยพบว่า

1.ระดับปัจจัยในการยกระดับและเพิ่มรายได้ภาคการเกษตรของเกษตรกรชาวสวนยางพารา ในเขตพื้นที่ ตำบลบักดอง อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูงมาก($\bar{X}$ =4.66,S.D.=.407) เมื่อพิจารณาเป็นการรายงาน พบว่า ด้านการสร้างความเข้มแข็ง ด้านบริหารจัดการทรัพยากรและด้านยกระดับมาตรฐานสินค้า อยู่ในระดับมากที่สุด และด้านการเพิ่มความสามารถอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

2. ข้อเสนอแนะของการยกระดับและเพิ่มรายได้ภาคการเกษตรของเกษตรกรชาวสวนยางพาราในเขตพื้นที่ ตำบลบักดอง อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า ควรมีการยกระดับยางพาราที่สูงขึ้นเพื่อให้เกษตรกรชาวสวนยางพารามีรายได้ที่มั่นคง และยั่งยืนในการเลี้ยงชีพได้

ผลการศึกษายังพบว่า ยังขาดความรู้ความสามารถ ในการแปรรูปสินค้าเพื่อเพิ่มรายได้กับเกษตรกร และมีราคาขายที่ไม่เป็นธรรม หน่วยงานภาครัฐควรมีการจัดอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกร รวมทั้ง สนับสนุนเครื่องมือเทคโนโลยีที่ช่วยในการแปรรูปเพื่อยกระดับสินค้าให้เกษตรกรมีรายได้ที่เพิ่มขึ้นจากเดิม

คำสำคัญ: การยกระดับ, การเพิ่มรายได้, เกษตรกรชาวสวนยางพารา,

Abstract

The purpose of this research was to identify the factors influencing the enhancement and income increase in the agricultural sector for rubber farmers in Bak Dong Subdistrict, Khun Han District, Sisaket Province. The sample size was calculated using Yamane's formula (1937) The reliability value of 95% and an acceptable margin of error of 0.05.

The statistical tools used for data analysis included mean, percentage, standard deviation, hypothesis testing, and correlation analysis using Pearson's Correlation Coefficient, as well as Multiple Regression Analysis.

Research findings revealed the following:

1. The overall level of factors influencing the enhancement and income increase in the agricultural sector among rubber farmers in Bak Dong Subdistrict, Khun Han District, Sisaket Province, was found to be very high ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = 0.407). When considering specific aspects, the highest levels were found in strengthening management, resource management, and improving product standards, followed by enhancing capabilities, respectively.
2. Recommendations for enhancing and increasing agricultural income for rubber farmers in the study area included: there should be efforts to upgrade the rubber industry to ensure that rubber farmers have a more stable and sustainable income.

The study also found that there is still a lack of knowledge and ability in product processing, which affects income generation. In addition, unfair selling prices were identified as a challenge. Therefore, government agencies should provide training programs to educate farmers and

support the provision of technological tools for product processing, which will help upgrade product value and increase farmers' income.

Keywords: Enhancement, Income Increase, Rubber Farmers.

บทนำ

ยางพาราของไทย เริ่มเกิดขึ้นตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2534 ประเทศไทยเป็นผู้ผลิตและส่งออกยางพาราเป็นอันดับ 1 ของโลก ประเทศไทยยังสามารถผลิตยางพาราได้มากจากพื้นที่ประมาณ 12.5 ล้านไร่ ในภาคใต้ ภาคตะวันออก และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทำให้สามารถผลิตยางในปีพุทธศักราช 2544 ได้ถึง 2.62 ล้านตัน และส่ง เป็นสินค้าส่งออกได้ถึง 2.35 ล้านตัน มีผลให้ประเทศไทยมีรายได้ประมาณ 75,000 ล้านบาท (สุทัศน์ ยกส้าน, 2548 หน้า 102) นอกจากนี้ ยังเกี่ยวข้องกับเกษตรกรไม่ต่ำกว่า 6 ล้านคน หากได้รับการพัฒนา ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น จะส่งผลดีต่อประเทศและเกษตรกรชาวสวนยางพาราอย่างมหาศาล ซึ่งหาก พิจารณาด้านต่างๆแล้วยางพารายังเป็นพืชเศรษฐกิจชนิดหนึ่ง ที่มีความจำเป็นในการส่งเสริมอาชีพและ สร้างโอกาสในการพัฒนา (กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม, ออนไลน์, 2024)

ปัจจุบันยางพาราเป็นพืชเศรษฐกิจที่ประเทศไทยสามารถผลิตน้ำยางได้ 4.2 ล้านตัน มูลค่าการ ส่งออกกว่า 1.1 แสนล้านบาท ทำให้เกษตรกรชาวสวนยางพารามีเนื้อที่เพาะปลูกรวมประมาณ 22.6 ล้านไร่ ครอบคลุมกว่า 67 จังหวัดทั่วประเทศ โดยภูมิภาคที่ปลูกมากที่สุดคือ ภาคใต้ (พื้นที่เพาะปลูกกว่า 13.6 ล้านไร่ หรือคิดเป็น 60 % ของ ทั้งประเทศ) รองลงมาเป็นภาคอีสาน (พื้นที่เพาะปลูกกว่า 5.2 ล้านไร่ หรือคิดเป็น 23 % ของทั้งประเทศ) (สำนักเศรษฐกิจการเกษตร, ออนไลน์ , 2567) รายได้เกษตรกรชาวสวนยางของไทยในปีพุทธศักราช 2567 ประคองตัวในเกณฑ์ที่ราว ๆ 2.61 – 2.71 แสนล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.8 – 6.6 (YoY) จากแรงหนุนด้านราคาเป็นหลักตามอุปสงค์ที่มีรองรับโดยเฉพาะในอุตสาหกรรมยางล้อและถุงมือยางทาง การแพทย์ ขณะที่อุปทานยางพาราน่าจะทรงตัวจากปีก่อนที่ราว 4.84 ล้านตัน แต่พบว่าในฝั่งของต้นทุน การผลิตก็ปรับสูงขึ้นเช่นกัน ทั้งค่าแรงงาน ค่าปุ๋ยเคมีและค่ายากำจัดศัตรูพืช ล้วนกดดันให้รายได้เกษตรกร สุทธิของชาวสวนยาง (รวมเงินประกันรายได้) ปรับตัวลดลงร้อยละ 4.9 (YoY) ไปอยู่ที่ราว 107,810 ล้านบาท ในภาวะที่เงินเฟ้อสูงและกำลังซื้อครัวเรือนที่เปราะบาง จะยังเป็นปัจจัยกดดันต่อความ เป็นอยู่ของเกษตรกรชาวสวนยาง (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, ออนไลน์, 2567)

ทำให้เกษตรกรชาวสวนยางพารามีรายได้ไม่เพียงพอจากรายจ่าย มีหนี้สินเพิ่มมากขึ้น เกษตรกรชาวสวน ยางพารา มีอายุเพิ่มมากขึ้น และไม่มีสวัสดิการที่เพียงพอ และชาวสวนยางพาราจำนวนมากไม่มีความ มั่นคงในชีวิต รวมถึงไม่มีความมั่นคงในที่ดินทำกินของตนเอง ด้วยตลาด

ยางพาราของไทยมีความผันผวน สูง และกระจุกตัวอยู่ที่ตลาดส่งออกเพียงไม่กี่ตลาด การแปรรูปภายในประเทศยังน้อยในภาวะตลาด ปัจจุบันยางพาราของไทยยังมีอุปทานส่วนเกินอยู่อย่างน้อย 300,000 – 400,000 ตัน (ประมาณ 5 – 6 %) รวมถึงสถานการณ์ทางการค้ายังมีอุปสรรคต่อเนื่อง และการชะลอตัวของเศรษฐกิจที่กำลังเป็นอยู่และใน อนาคต (การยางแห่งประเทศไทย, ออนไลน์, 2567) อย่างไรก็ตาม ตลาดยางพาราถือเป็นตลาดที่มีการ แข่งขันด้านต้นทุนสูง เมื่อเทียบกับพืชชนิดอื่นในภาคอีสานอย่างข้าวและอ้อย ถึงการทำสวนยางพารานั้น จะใช้แรงงานน้อยกว่า แต่ต้นทุนการผลิตต่อไร่ยังคงสูงกว่าภาคใต้ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรและการยางแห่งประเทศไทย, ออนไลน์, 2024)

รัฐบาลไทยจึงได้พยายามขยายเนื้อที่ปลูกยางพาราในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเนื่องจากเกษตรกรมี รายได้ไม่แน่นอนจากความแปรปรวนของราคาผลผลิตการเกษตรช่วยดึงแรงงานกลับคืนถิ่น ลดปัญหาการว่างงานและแรงงานอพยพ เพิ่มพื้นที่สีเขียวและช่วยลดสภาวะโลกร้อน (กรมวิชาการเกษตร, ออนไลน์, 2024) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เมื่อวันที่ 12 กันยายน พุทธศักราช 2567 โดยนโยบายด้าน การเกษตรของรัฐบาลมุ่งเน้นการเพิ่มผลผลิตเพื่อเป็นการส่งออกยางพาราเป็นหลัก และยังคงเน้นการยกระดับ การเกษตรแบบดั้งเดิมให้เป็นเกษตรทันสมัยด้วยแนวคิดตลาดนำนวัตกรรมเสริมเพิ่มรายได้ โดยมุ่งเน้นให้นำ เทคโนโลยีด้านการเกษตรดึงดูดเงินของประเทศไทยเพื่อตอบสนองความต้องการของโลกด้านความมั่นคงเร่ง เพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรและราคาพืชผลการเกษตร รวมทั้งยกระดับรายได้ โดยจะต้องเชื่อมโยงกับทุกหน่วยงาน ในการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นรูปธรรม (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, ออนไลน์, 2024) ปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันของเกษตรกรชาวสวนยางพาราส่วนใหญ่เกิดจากราคายางที่ตกต่ำแทบจะไม่พัฒนาการแปรรูปเกษตรกรชาวสวนยางต้องได้รับการส่งเสริมสนับสนุนจากภาครัฐเพื่อจะได้มีรายได้เพิ่มขึ้น

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัย จึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงการยกระดับและเพิ่มรายได้ภาคการเกษตรของเกษตรกรชาวสวนยางพารา ในเขตพื้นที่ ตำบลบักคอง อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ เพื่อต้องการให้เกษตรกรได้มีการยกระดับและเพิ่มรายได้เพื่อที่จะมีรายได้ที่เพียงพอรวมถึงได้มีการบริหารจัดการของรัฐที่มีการกำหนดถึงนโยบายของรัฐที่ช่วยขับเคลื่อนให้เกษตรกรชาวสวนยางพาราได้มีรายได้ที่มั่นคงมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

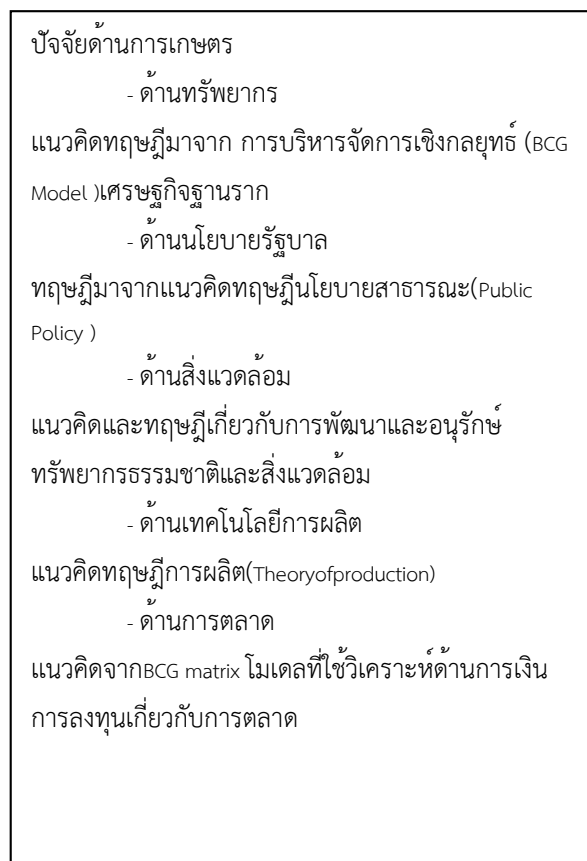
1. ศึกษาการยกระดับและการเพิ่มรายได้เพื่อการดำรงชีพอย่างยั่งยืนของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพารา ในเขตพื้นที่ ตำบลบักคอง อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ
2. ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยกระดับและการเพิ่มรายได้ภาคการเกษตรของเกษตรกรชาวสวนยางพารา ในเขตพื้นที่ ตำบลบักคอง อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ

3. ศึกษาข้อเสนอแนะการยกระดับและการเพิ่มรายได้ภาคการเกษตรของเกษตรกรชาวนา ยางพารา ในเขตพื้นที่ ตำบลบักดอง อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ

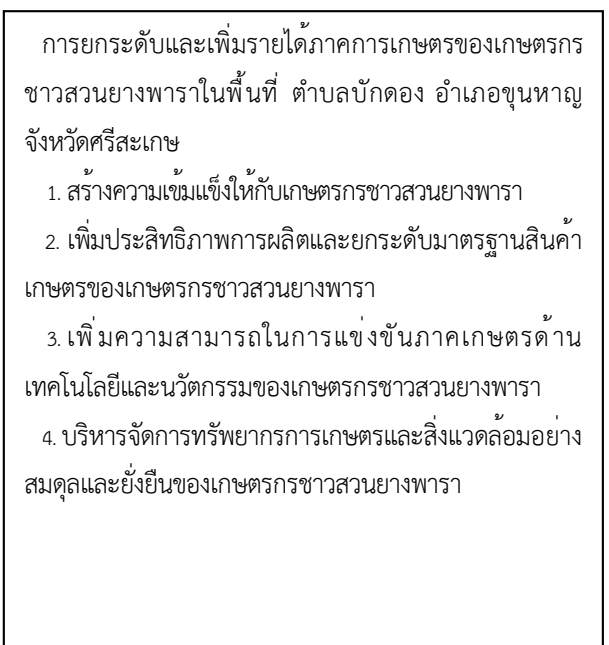
4. ศึกษาความต้องการผลผลิตของยางพาราให้มีราคาสูงมากขึ้นต่อการยกระดับและการเพิ่มรายได้ภาคการเกษตรของเกษตรกรชาวนา ยางพารา ในเขตพื้นที่ ตำบลบักดอง อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ

กรอบแนวคิดในการทำวิจัย

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัยการยกระดับและเพิ่มรายได้ภาคการเกษตรของ เกษตรกรชาวนายางพาราในพื้นที่ ตำบลบักดอง อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

แบ่งชั้นโดยประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ เกษตรกรชาวสวนยางพาราในเขตตำบลบักดอง อำเภอขุนหาญ จังหวัด ศรีสะเกษ มีทั้งหมดจำนวน 1,864 ครัวเรือน แยกเป็นชาย 1,228 คน หญิง 636 คน มีการสุ่มจากการคำนวณกลุ่มตัวอย่างประชากรได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 329 คน เมื่อได้กลุ่มตัวอย่างจึงทำการ ส่งตัวอย่างโดยอาศัยแบบความน่าจะเป็น โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วนขนาดของกลุ่มประชากรโดยมีการสุ่มจาก เพศ อายุ การศึกษา

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนประชากร (คน)	
		ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1	บ้านหลักหิน	54	10
2	บ้านบักดองตะวันตก	48	8
3	บ้านบักดองตะวันออก	90	16
4	บ้านตาเล็ด	88	16
5	บ้านภูดินพัฒนา	61	11
6	บ้านโนนตูมถาวร	60	11
7	บ้านตะกุกชัย	69	12
8	บ้านกระน้ำมุด	70	12
9	บ้านสวนป่า	118	21
10	บ้านหลักหินใหม่	58	10
11	บ้านบักดองใต้	69	12
12	บ้านตาปรก	73	13
13	บ้านหนองบัวเรน	115	20
14	บ้านตำหนักไทร	84	15
15	บ้านลำโรงเกียรติ	79	14
16	บ้านลำโรงเก่า	123	22
17	บ้านลำโรงเกียรติใต้	52	9
18	บ้านลำโรงใหม่ไทยเจริญ	150	26
19	บ้านสันติสุข	97	17
20	บ้านทับทิมสยาม 07	120	21
21	บ้านซำบันได	98	17
22	บ้านคำเจริญ	88	16
รวม		1864	329

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามความเป็นแบบตรวจรายการ(Check List) เกี่ยวเก็บข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ย/เดือน และระยะเวลาปลูกยางพารา

ตอนที่ 2 แบบสอบถาม เป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) โดยกำหนดให้ผู้ตอบเลือกคำตอบเดียวเกี่ยวกับเรื่อง การยกระดับและการเพิ่มรายได้ภาคการเกษตรของเกษตรกรชาวสวนยางพารา ในเขตตำบลบักคอง อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ โดยใช้สูตรการคำนวณของ Yamane (1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 %

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม มีลักษณะที่เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open ended-From)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การสำรวจปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยกระดับและเพิ่มรายได้ภาคการเกษตรของเกษตรกร

Model	ตัวแปร	R	R^2	Adjusted R^2	Coefficients		t	Sig
					b	β		
1	ด้านสิ่งแวดล้อม	.218	.047	.045	.232	.218	4.037	.000
2	ด้านสิ่งแวดล้อม	.269	.073	.067	.221	.208	3.894	.000
	ด้านนโยบายรัฐบาล				.110	.159	2.968	.003

ชาวสวนยางพารา ในเขตพื้นที่ ตำบลบักคอง อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ รวมทั้งหมด9ตัวแปร

R^2

$\alpha = 3.353$ $S.E.est = .53346$

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1. ด้านสิ่งแวดล้อม

2.ด้านนโยบายรัฐบาล

โดยทั้ง 2 ตัวแปรร่วมกันพยากรณ์ต่อการยกระดับและเพิ่มรายได้ภาคการเกษตรของเกษตรกรชาวสวนยางพารา (R^2) ได้ร้อยละ.073 มีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานพยากรณ์

$S.E.est = .53346$

และสามารถเขียนสมการในรูปแบบคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานได้ ดังนี้

สมการรูปพยากรณ์คะแนนดิบ $Y = 3.353 + .232$ (ด้านสิ่งแวดล้อม) + .110 (ด้านนโยบายของรัฐบาล)

สมการในรูปแบบคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้ $Z = .218$ (ด้านสิ่งแวดล้อม) + $.159$ (ด้านนโยบายของรัฐบาล)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การยกระดับและเพิ่มรายได้ภาคการเกษตรของเกษตรกรชาวนาในพื้นที่ตำบลบักคอง อำเภอนาหวาย จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล การยกระดับและเพิ่มรายได้ภาคการเกษตรของเกษตรกรชาวนาในพื้นที่ ตำบลบักคอง อำเภอนาหวาย จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกได้ตาราง ดังนี้

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลผล และการจัดอันดับ ของปัจจัยที่มีผลต่อการยกระดับและเพิ่มรายได้ภาคการเกษตรของเกษตรกรชาวนาในพื้นที่ ตำบลบักคอง อำเภอนาหวาย จังหวัดศรีสะเกษ

ปัจจัยที่มีผลต่อการยกระดับและเพิ่มรายได้ภาคการเกษตรของเกษตรกรชาวนาในพื้นที่ ตำบลบักคอง อำเภอนาหวาย จังหวัดศรีสะเกษ				
ด้านที่ศึกษา	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล	จัดอันดับ
ด้านทรัพยากร	4.41	.441	มากที่สุด	2
ด้านนโยบายรัฐบาล	3.54	.797	มาก	4
ด้านสิ่งแวดล้อม	3.91	.519	มาก	3
ด้านเทคโนโลยีการผลิต	3.23	.655	ปานกลาง	5
ด้านการตลาด	4.65	.455	มากที่สุด	1

จากตารางที่ 2 ในด้านปัจจัยที่มีผลต่อการยกระดับและเพิ่มรายได้ภาคการเกษตรของเกษตรกรชาวนาในพื้นที่ ตำบลบักคอง อำเภอนาหวาย จังหวัดศรีสะเกษ มากเป็นอันดับ 1 กล่าวคืออยู่ในระดับมากที่สุด ที่ระดับค่าเฉลี่ย 4.65 (S.D.=.455) ด้านทรัพยากร อยู่ในระดับมากที่สุด ที่ระดับค่าเฉลี่ย 4.41(S.D.=.441) ด้านสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมาก ที่ระดับค่าเฉลี่ย 3.91 (S.D.=.519) ด้านนโยบายรัฐบาล อยู่ในระดับมาก ที่ระดับค่าเฉลี่ย 3.54 (S.D.=.797) และด้านเทคโนโลยีการผลิต อยู่ในระดับปานกลางที่ระดับค่าเฉลี่ย 3.23 (S.D.=.655)

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปรผล และการจัดอันดับ ของปัจจัยการยกระดับ และการเพิ่มรายได้ภาคการเกษตรของเกษตรกรชาวสวนยางพารา

การยกระดับและการเพิ่มรายได้				
ภาคการเกษตรของเกษตรกร	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล	จัดอันดับ
ชาวสวนยางพารา				
ด้านการสร้างความเข้มแข็ง	4.30	.539	มากที่สุด	3
ด้านการเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน	3.83	.552	มาก	4
ด้านการบริหารจัดการทรัพยากร	4.50	.409	มากที่สุด	2
ด้านการยกระดับมาตรฐานสินค้า	4.66	.407	มากที่สุด	1

จากตารางที่ 3 ในด้านปัจจัยการยกระดับและการเพิ่มรายได้ภาคการเกษตรของเกษตรกรชาวสวนยางพารา ตำบลบักดอง อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ ว่าด้านการยกระดับมาตรฐานสินค้า มากที่สุดเป็นอันดับ 1 กล่าวคืออยู่ในระดับมากที่สุด ที่ระดับค่าเฉลี่ย 4.66 (S.D.=.407) ด้านการบริหารจัดการทรัพยากร เป็นอันดับที่ 2 อยู่ในระดับมากที่สุด ที่ระดับค่าเฉลี่ย 4.50 (S.D.=.409) ด้านการสร้างความเข้มแข็ง เป็นอันดับ 3 อยู่ในระดับมากที่สุด ที่ระดับค่าเฉลี่ย 4.30 (S.D.=.539) ด้านการเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน เป็นอันดับ อยู่ในระดับมาก ที่ระดับค่าเฉลี่ย 3.83 (S.D.=.552)

2. ผลการศึกษาสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณการนำค่าน้ำหนักความสำคัญอำนาจพยากรณ์ของตัวแปรปัจจัยด้านทรัพยากร ด้านนโยบายรัฐบาล ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านเทคโนโลยีการผลิต ด้านการตลาด ที่ส่งผลต่อการสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรชาวสวนยางพารา ในเขตพื้นที่ตำบลบักดอง อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ

ตารางที่ 4 จากผลการวิเคราะห์การใช้Regression Analysis ควรใช้ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่ปรับแล้วและระดับนัยสำคัญทางสถิติ โดยตัวแปรทั้ง 4 ตัว ด้านเทคโนโลยี ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านทรัพยากร ด้านนโยบายรัฐบาล คือ Adjusted $R^2 = .165$ และ Sig = .002 ที่ส่งผลต่อการสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรชาวสวนยางพารา ในเขตพื้นที่ ตำบลบักตอง อำเภอชุมหาญ จังหวัดศรีสะเกษ

Model	ตัวแปร	R	R^2	Adjusted R^2	Coefficients		t	Sig
					b	β		
1	ด้านเทคโนโลยี	.267	.071	.069	.220	.267	5.015	.000
2	ด้านเทคโนโลยี	.354	.125	.120	.216	.263	5.068	.000
	ด้านสิ่งแวดล้อม				.242	.233	4.489	.000
3	ด้านเทคโนโลยี	.393	.155	.147	.211	.256	5.007	.000
	ด้านสิ่งแวดล้อม				.220	.211	4.111	.000
	ด้านทรัพยากร				.211	.172	3.344	.001
4	ด้านเทคโนโลยี	.418	.175	.165	.146	.178	3.089	.002
	ด้านสิ่งแวดล้อม				.209	.201	3.940	.000
	ด้านทรัพยากร				.229	.187	3.660	.000
	ด้านนโยบายรัฐบาล				.111	.164	2.840	.005

$$\alpha = 3.341 \quad S.E._{est} = .49337$$

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนโดยการนำตัวแปรในด้านทรัพยากร ด้านนโยบายของรัฐบาล ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านเทคโนโลยีการผลิต ด้านการตลาด ทั้งหมดเข้าสมการ พบว่าสมการพยากรณ์การยกระดับและเพิ่มรายได้ภาคการเกษตรของเกษตรกรชาวสวนยางพารา ได้อย่างมีนัยสำคัญทางค่า p ที่นำมาพิจารณาในการตรวจสอบสมมุติฐาน $\alpha = 0.05$ ได้แก่ ($\beta = .178$) ด้านเทคโนโลยี ($\beta = .201$) ด้านสิ่งแวดล้อม ($\beta = .187$) ด้านทรัพยากร ($\beta = .164$) ด้านนโยบายรัฐบาล ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์พหุคูณ = .418 ส่วนตัวแปรที่เหลือคือด้านการตลาดไม่สามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพรูปแบบและการยกระดับและเพิ่มรายได้ภาคการเกษตรของเกษตรกรชาวสวนยางพารา โดยมีน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรพยากรณ์ในแต่ละตัวในรูปแบบคะแนนดิบ (b) ตามลำดับความสำคัญ ดังนี้

1. ด้านเทคโนโลยี

2. ด้านสิ่งแวดล้อม

3. ด้านทรัพยากร

4. ด้านนโยบายรัฐบาล

โดยทั้ง 4 ตัวแปรร่วมกันพยากรณ์อิทธิพลต่อการยกระดับและเพิ่มรายได้ภาคการเกษตรของเกษตรกรชาวสวนยางพารา (R^2) ได้ร้อยละ.175 มีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานพยากรณ์ $S.E.est = .49337$ และสามารถเขียนสมการในรูปแบบคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานได้ ดังนี้

สมการรูปพยากรณ์คะแนนดิบ $Y = 3.341 + .220$ (ด้านเทคโนโลยี) + .242 (ด้านสิ่งแวดล้อม) + .211 (ด้านทรัพยากร) + .111 (ด้านนโยบายรัฐบาล)

สมการในรูปแบบคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้ $Z = .267$ (ด้านเทคโนโลยี) + .233 (ด้านสิ่งแวดล้อม) + .172 (ด้านทรัพยากร) + .164 (ด้านนโยบายรัฐบาล)

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษารวบรวมข้อมูลเรื่องการยกระดับและการเพิ่มรายได้ภาคการเกษตรของเกษตรกรชาวสวนยางพาราในเขตพื้นที่ ตำบลบักดอง อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ มีทั้งหมด 9 ด้าน ซึ่งสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

ด้านทรัพยากรในการยกระดับและเพิ่มรายได้ภาคการเกษตรของเกษตรกรชาวสวนยางพารา ในเขตพื้นที่ ตำบลบักดอง อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ แนวคิดทฤษฎีมาจากการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ (BCG Model) เศรษฐกิจฐานราก เกษตรกรชาวสวนยางพาราส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ต้องการให้มีการสนับสนุนทรัพยากรการเกษตรเพิ่มมากขึ้น เพื่อเพิ่มผลผลิตที่ช่วยให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น สอดคล้องกับ เกศราภรณ์ สุวรรณชนะ. (2549) ทำให้ผลผลิตที่ออกมามีคุณภาพค่อนข้างต่ำ ส่วนตัวแปรด้านด้านทรัพยากร มีความสัมพันธ์กับการยกระดับและเพิ่มรายได้ภาคการเกษตรของเกษตรกรชาวสวนยางพารา ต่ำที่สุด

ด้านนโยบายของรัฐบาล ในการยกระดับและเพิ่มรายได้ภาคการเกษตรของเกษตรกรชาวสวนยางพารา ในเขตพื้นที่ ตำบลบักดอง อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ ทฤษฎีมาจากแนวคิดทฤษฎีนโยบายสาธารณะ(Public Policy) เกษตรกรชาวสวนยางพาราส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ต้องการให้รัฐบาลมีการสนับสนุนสหกรณ์การเกษตร เพื่อช่วยให้เกษตรกรได้รับรายได้อย่างที่สูงขึ้น เนื่องจากต้องการให้รัฐบาลช่วยเหลือเกษตรกรในด้านรายจ่ายพาราที่มีการเปลี่ยนแปลงผันผวนตลอดเวลาไม่คงที่ สอดคล้องกับ สมบูรณ์ เจริญจิระตระกูล และไชย คงมณี, (2560) ในด้านนโยบายรัฐบาลยังเป็นด้านที่เกษตรกรต้องการมากขึ้นเพื่อให้รัฐบาลช่วยเหลือและส่งเสริมการปลูกพืชร่วมยางให้เป็นรูปธรรม เน้นมาตรการให้ความรู้แก่เกษตรกร ตัวแปรด้านนโยบายของรัฐบาล มีความสัมพันธ์กับการยกระดับและเพิ่มรายได้ภาคการเกษตรของเกษตรกรชาวสวนยางพาราสูงสุด

ด้านสิ่งแวดล้อม ในการยกระดับและการเพิ่มรายได้ภาคการเกษตรของเกษตรกรชาวสวนยางพาราในเขตพื้นที่ ตำบลบักคอง อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เกษตรกรชาวสวนยางพาราส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ต้องการให้มีการพัฒนาพันธุ์ยางที่ทนต่อโรคและแมลง เติบโตเร็ว ให้ผลผลิตสูงขึ้น การคัดเลือกพันธุ์ยางที่ทนต่อสภาพแวดล้อม จะช่วยเพิ่มความยั่งยืนในการผลิต ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Balamurugan, M.et al.(2012) ในด้านสิ่งแวดล้อมยังมีความสำคัญต่อการยกระดับและเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกรส่วนใหญ่ได้

ด้านเทคโนโลยีการผลิต ในการยกระดับและการเพิ่มรายได้ภาคการเกษตรของเกษตรกรชาวสวนยางพารา ในเขตพื้นที่ ตำบลบักคอง อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ ด้านเทคโนโลยีการผลิต แนวคิดทฤษฎีการผลิต(Theory of production) เกษตรกรชาวสวนยางพาราส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ต้องการให้มีการสนับสนุนเกษตรกรในการใช้เทคโนโลยีเครื่องจักรที่มีความทันสมัย เพื่อยกระดับสินค้าให้ยางพารามีคุณภาพและได้ผลผลิตที่เพิ่มขึ้น สอดคล้องกับ Kanchana, S. et al. (2020) การใช้เทคโนโลยีทันสมัยเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยส่งเสริมการพัฒนาสวนยางยั่งยืนให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

ด้านการตลาด ในการยกระดับและการเพิ่มรายได้ภาคการเกษตรของเกษตรกรชาวสวนยางพารา ในเขตพื้นที่ ตำบลบักคอง อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ แนวคิดจากBCG matrix โมเดลที่ใช้วิเคราะห์ด้านการเงินการลงทุนเกี่ยวกับการตลาด เกษตรกรชาวสวนยางพาราส่วนใหญ่มีความเห็นว่า คุณภาพของยางพารามีผลต่อราคาขาย โดยยางพาราที่มีคุณภาพสูงจะขายได้ราคาที่ดีกว่ายางพาราที่มีคุณภาพต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับ สมจิตต์ ศิริรินทร์มาศ และคณะ (2553) ได้ศึกษาการพัฒนาตลาดกลางยางพาราและเครือข่าย พบว่าจากวิกฤตการณ์ราคายางตกต่ำ ทำให้เกษตรกรชาวสวนยางได้รับความเดือดร้อน ปรากฏว่าการตลาดของผู้ซื้อหรือตลาดผู้ซื้อน้อยรายทำให้เกษตรกรชาวสวนยางซึ่งเป็นผู้ด้อยโอกาสทางการตลาด

ด้านการสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรชาวสวนยางพารา ในการยกระดับและการเพิ่มรายได้ภาคการเกษตรของเกษตรกรชาวสวนยางพารา ในเขตพื้นที่ ตำบลบักคอง อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ เกษตรกรชาวสวนยางพาราส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ต้องการให้เกษตรกรเข้าถึงแหล่งเงินทุน ความรู้และการตลาด ในการสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรหรือหน่วยงาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพให้กับเกษตรกรและเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเข้าถึงทรัพยากรที่จำเป็นในการพัฒนาและยกระดับเกษตรกรให้มีความรู้ใหม่ๆ สอดคล้องกับแนวคิดของ ชูลีรัตน์ เจริญพร. (2542) ที่มองว่าการพัฒนาระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรสวนยางพาราอย่างยั่งยืนในระยะยาว

ด้านการเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน ในการยกระดับและการเพิ่มรายได้ภาคการเกษตรของเกษตรกรชาวสวนยางพารา ในเขตพื้นที่ ตำบลบักคอง อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ เกษตรกรชาวสวนยางพาราส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ต้องการให้เกษตรกรใช้เครื่องมือที่ทันสมัยใน

การเก็บเกี่ยวผลผลิตเพื่อลดการใช้แรงงานลดต้นทุนและทำให้ยางพารามีคุณภาพมากขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของ อัครพงศ์ อ้น ทอง และอริยา เผ่าเครื่อง (2553) ดังนั้นจึงเห็น สินค้าเกษตรประเภทดังกล่าวยังคงมีความได้เปรียบในการแข่งขันในตลาดจีน แต่อย่างไรก็ตามสินค้าประเภทข้าว และยางพาราสด มีความสามารถในการแข่งขัน

ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรและสิ่งแวดล้อม ในการยกระดับและการเพิ่มรายได้ภาคการเกษตรของเกษตรกรชาวนายางพารา ในเขตพื้นที่ ตำบลบักดอง อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ เกษตรกรชาวนายางพาราส่วนใหญ่มีความเห็นว่า เพื่อต้องการให้เกษตรกรมีการวางแผนในการจัดเก็บน้ำยางหรือมีผลผลิตที่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากช่วยให้เกษตรกรสามารถรักษาคุณภาพของน้ำยางพาราและผลผลิตให้ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้อง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2561) ด้านทรัพยากรการบริหารขึ้นอยู่กับนโยบาย เกษตรกรชาวนายางพาราในการผลิตและทำให้ถูกต้องตามที่ควรจะเป็นทำให้เกษตรกรมีความรู้ ในการดูแลรักษาสวนยางตั้งแต่เริ่มต้นปลูก จนกระทั่งได้กรีด

ด้านการยกระดับมาตรฐานสินค้า ในการยกระดับและการเพิ่มรายได้ภาคการเกษตรของเกษตรกรชาวนายางพารา ในเขตพื้นที่ ตำบลบักดอง อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ เกษตรกรชาวนายางพาราส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ต้องการเพิ่มช่องทางการจำหน่ายสินค้าเพื่อเพิ่มยอดขายในการยกระดับมาตรฐานสินค้า ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดรัฐวิสาหกิจ พนมยงค์และคณะ, (2552) ในการประเมินศักยภาพด้านโลจิสติกส์และการจัดการห่วงโซ่ คือ ด้านกลยุทธ์ ขององค์กรและความร่วมมือระหว่างองค์กร เห็นความสำคัญของกลยุทธ์ด้านโลจิสติกส์

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่องการยกระดับและเพิ่มรายได้ภาคการเกษตรของเกษตรกรชาวนายางพาราใน เขตพื้นที่ ตำบลบักดอง อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ โดยผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงบริหาร

1. ควรมีการส่งเสริมการใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อจัดการข้อมูลของสวนยาง การเก็บข้อมูลการปลูก การเก็บเกี่ยว การใช้สารเคมี เพื่อให้สามารถวิเคราะห์และตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ และควรใช้เทคนิค การปรับปรุงดินเพื่อเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ หน่วยงานที่รับผิดชอบหลัก คือ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมวิชาการเกษตร) และมีการกำหนดปฏิทินการดำเนินงานในระยะเวลาที่กำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดรวบรวมเป็นภาพรวมของหน่วยงาน

2. ควรมีการสนับสนุนนโยบายส่งเสริมการเข้าถึงตลาดต่างประเทศตามนโยบายของรัฐบาล โดยการสนับสนุน การเข้าร่วมงานแสดงสินค้าระดับจังหวัด หรือการเปิดช่องทางการขายออนไลน์

สำหรับยางพาราและมีการ พัฒนาพันธุ์ยางที่ทนทานต่อโรคและภัยธรรมชาติ เทคโนโลยีการเก็บเกี่ยวที่มีประสิทธิภาพ และการใช้ ข้อเสนอแนะ เครื่องมือทางการเกษตรที่ทันสมัย

3. ควรมีการเสนอกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คือ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และมีระยะเวลาในการดำเนินงานตามโครงการในแผนที่ต้องการให้ตรงตามเป้าหมายที่ทางเกษตรกรได้มีความคาดหวังกับโครงการนี้

4. ควรมีการใช้ระบบการเก็บเกี่ยวที่มีประสิทธิภาพ เครื่องมือและเทคโนโลยีในการเก็บเกี่ยวยาง เช่น เครื่อง กรีดยางอัตโนมัติหรือเครื่องกรีดยางที่สามารถทำงานได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพสูง เพื่อลดแรงงานและ เพิ่มประสิทธิภาพในการเก็บเกี่ยว

5. ควรมีการสร้างมาตรฐานการผลิตยางพาราที่มีคุณภาพสูง โดยการควบคุมกระบวนการผลิตตั้งแต่การเก็บเกี่ยวจนถึงการแปรรูป เพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพสม่ำเสมอและสามารถตอบสนองความต้องการของตลาด ได้รวมถึงการแข่งขันในตลาดที่เพิ่มมากขึ้น

6. ควรมีการจัดอบรมหรือการสัมมนาเพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรมีความรู้เรื่องเทคโนโลยีการผลิตยางพาราที่ ทันสมัย การใช้เครื่องจักรในการกรีดยางอัตโนมัติ หรือการใช้เทคโนโลยีการชลประทานที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงมีการจัดอบรมการเทคโนโลยีที่มีความสมัยมากขึ้น

7. ควรมีการสนับสนุนให้เกษตรกรลงทุนในเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต เช่น การใช้ เครื่องกรีดยางที่มีคุณภาพสูง หรือเครื่องมือที่ช่วยลดเวลาและแรงงานในการดูแลสวนยาง

8. ควรมีการบริหารทรัพยากรในการจัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรเกี่ยวกับการใช้น้ำปุ๋ย และสารเคมีอย่าง มีประสิทธิภาพ รวมถึงการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมในสวนยางรวมถึงการสร้างเครือข่ายเกษตรกรที่สามารถ แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ในการทำเกษตรยั่งยืน

9. ควรมีการส่งเสริมให้มีการตรวจสอบและรับรองคุณภาพของยางพาราภายใต้ระบบการควบคุมคุณภาพที่เคร่งครัดให้กับเกษตรกรชาวสวนยางพารา รวมถึงการทดสอบสินค้าก่อนการนำไปจำหน่าย เพื่อให้มั่นใจว่ายางพาราที่ออกสู่ตลาดมีคุณภาพสูง และมีความปลอดภัยต่อการรับมาตรฐานสินค้า

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. ควรศึกษาการยกระดับเพิ่มรายได้ภาคการเกษตรของเกษตรกรชาวสวนยางพารา โดยทำการ เปรียบเทียบกับพื้นที่อำเภออื่นๆ ในเขตจังหวัดศรีสะเกษเพื่อที่จะได้ทราบถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการยกระดับเพิ่มรายได้ภาคการเกษตรของเกษตรกรชาวสวนยางพาราและทราบถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยกระดับเพิ่มรายได้ภาคการเกษตรของเกษตรกรชาวสวนยางพาราในเขตอำเภออื่น ๆ ของประชาชนในจังหวัดศรีสะเกษ

2. ควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลผู้สัมภาษณ์จากตัวแทนเกษตรกรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับส่วนได้ส่วนเสียโดยเน้น การเจาะข้อมูลเชิงลึกในประเด็นเรื่องการยกระดับเพิ่มรายได้ภาคการเกษตรของเกษตรกรชาวสวนยางพาราในเขตตำบลปักดองเพื่อเพิ่มมาตรฐานให้เกษตรกรชาวสวนยางพารามีรายได้ที่เพิ่มมากขึ้น

3. ควรมีการศึกษาตัวแปรอื่นๆ เช่น ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยทางด้านสังคม และปัจจัยการผลิต ที่อาจส่งผลต่อราคาของยางพาราของประชาชนในจังหวัดศรีสะเกษ

เอกสารอ้างอิง

กรมประชาสัมพันธ์, (2024). **กระทรวงเกษตรฯ ปัญหาหลักลอบนำเข้ายางพาราเถื่อนและราคายางพาราทกต่ำ** (ออนไลน์). เข้าได้ถึงจาก: <https://www.prd.go.th> [2024, February 5].

กรมวิชาการเกษตร, (2024). **กองการยาง กรมวิชาการเกษตร** (ออนไลน์). เข้าได้ถึงจาก: <https://www.doa.go.th> [2024, October 11].

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, (2019). **การรับรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับสถานการณ์และราคายางพาราทกต่ำของประเทศไทย และการบรรเทาความเดือดร้อนเกษตรกรชาวสวนยางในระยะด่วน** (ออนไลน์). เข้าได้ถึงจาก: <https://www.moac.go.th> [2019, November 23]

การยางแห่งประเทศไทย. (2024.) **แผนปฏิบัติการด้านยางพารา พ.ศ. 2566 – 2580.** (ออนไลน์). เข้าได้ถึงจาก: <https://www.raot.co.th> [2020, October 5].

เกศราภรณ์ สุวรรณชนะ. (2549). **การวิเคราะห์ผลกระทบนโยบายยางพาราของรัฐที่มีต่อผู้ผลิตและผู้บริโภคในประเทศไทย พ.ศ. 2537-2546.** กรุงเทพฯ: สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม.

ชูสิทธิ์ เจริญพร. (2542). **การเคลื่อนไหวของชุมชน และองค์กรชุมชนบ้านครัว. วิทยานิพนธ์สังคมวิทยา และมนุษยวิทยามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.**

รุธีร์ พนมยงค์ และคณะ. (2552). **การศึกษาแบบโวจิสติกส์ของการค้าไทยจีนเพื่อรองรับข้อตกลงการค้าเสรีอาเซียนจีนรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).**

ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, (2024). **ราคายางพาราไทยกระทบเกษตรกร-ส่งออก**(ออนไลน์). เข้าได้ถึงจาก: <https://www.kasikornresearch.com>. [2024, August 24].

สมจิตต์ ดิชนันทมาศ และคณะ. (2553). **ต้นทุนการดำเนินงานของตลาดกลางยางพารา.** (ออนไลน์). เข้าได้ถึงจาก: <https://info.doa.go.th>. [2023 August 16].

สมบูรณ์ เจริญจิระตระกูล และไชยยะ คงมณี .(2560). รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์การจัดทำ

ข้อเสนอเชิงนโยบายที่ช้รวมยางที่เกิดจากการจัดสมัชชาสุขภาพระดับพื้นที่สงขลา:

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

สำนักงานเกษตรอำเภอขุนหาญ, (2024). **ข้อมูลการปลูกยางพารา** (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก:

ข้อมูลการปลูกยางพารา – สำนักงานเกษตรอำเภอขุนหาญ [2024, May 9].

อัศรพงศ์ อ้นทอง, และอริยา เผ่าเครื่อง. (2553). **ความสามารถในการแข่งขันของสินค้าเกษตรที่**

สำคัญ.กรุงเทพฯ: แก่นเกษตร 22.

Balamurugan, M. et al. (2012). **Effect of biofertilizers on growth and yield of rubber**

(Hevea Brasiliense's) in Malaysia. Journal of Rubber Research, 26(2), 111–123.

Kanchana, S. et al. (2020). **IoT in agriculture: Revolutionizing water management in**

rubber plantations. Journal of Smart Farming Technologies, 9 (1), 45–57